

Historischer Rundbrief

Historyczny Okólnik

Ausgabe / Edycja 2019-1

Historische Kommission für den Kreis Neustadt/OS e.V.

Komisja Historyczna powiatu prudnickiego

Liebe Mitglieder und Freunde der Historischen Kommission!

Das Jahr 2018 war für die Historische Kommission wieder ein sehr erfolgreiches. Trotz einiger Verluste bei den Mitgliedern konnten wir im Herbst erstmalig die Marke von 100 Mitgliedern erreichen. Unser Verein zeigt sich damit als attraktiv und stark. Das ist wunderbar so und liegt v.a. an den zahlreichen Aktivitäten aller unserer Mitglieder! Danke dafür!

Höhepunkt des Jahres 2018 war sicherlich die „Historische Woche in Oberschlesien“, die uns vom 28. Mai bis 1. Juni 2018 in den Kreis Neustadt führte. Ein Bericht ist in diesem Rundbrief enthalten. Hier konnten wir u.a. unsere neuen Publikationen, den zweiten Band des Karolinischen Steuerkatasters mit den Entzifferungen zu den Altkreisen Zülz und Neustadt, sowie den Bildband von A. Smarzly über Körnitz vorstellen.

Doch auch das Jahr 2019 bringt wieder Höhepunkte mit sich. Zuerst darf ich alle Mitglieder zu unserer Jahreshauptversammlung – erstmalig in Ratingen-Hösel, verbunden mit einem Seminar zum Thema „Oberschlesien als Drehscheibe der Migration: Der Kreis Neustadt/OS als Beispiel“ am Wochenende 3. bis 5. Mai 2019 einladen.

Des Weiteren laden wir herzlich ein zur 14. Studienfahrt der HKKNOS, welche unter dem Motto „Durch das wilde Schlesien: von Grünberg nach Kattowitz“ vom 25. August bis 1. September 2019 stattfinden wird.

Damit haben wir in diesem Jahr wieder zwei absolute Höhepunkte, über die ich mich sehr freue. Hoffentlich sehen wir uns zumindest zu einer der Veranstaltungen gesund wieder!

Ralph M. Wrobel
Erster Vorsitzender

Szanowni członkowie i przyjaciele Komisji Historycznej!

Rok 2018 był dla Komisji Historycznej rokiem pełnym sukcesów. Mimo odejścia kilku członków jesienią po raz pierwszy liczba członków Komisji wyniosła 100 osób. Nasze stowarzyszenie jest zatem instytucją atrakcyjną i silną. Bardzo się z tego cieszymy, do tego sukcesu przyczynili się przede wszystkim nasi członkowie poprzez swoją aktywność! Bardzo Wam dziękujemy!

Punktem kulminacyjnym roku 2018 był z pewnością „Tydzień historyczny na Górnym Śląsku“, odbywający się w terminie od 28 maja do 1 czerwca 2018 r. w powiecie prudnickim. Raport z wydarzenia został przedstawiony w niniejszym okólniku. Udało nam się min. zaprezentować nowe publikacje, drugi tom Katastru Karolińskiego z rozszyfrowaniem historycznego powiatu bialskiego i prudnickiego, a także album z fotografiami z Kórnicy A. Smarzlego.

Rok 2019 będzie rokiem równie wyjątkowym. W pierwszej kolejności pragnę zaprosić wszystkich członków na doroczne Walne Zgromadzenie - odbywające się po raz pierwszy w Ratingen-Hösel, połączone z seminarium pod tytułem „Górny Śląsk jako centrum migracji: na przykładzie historycznego powiatu prudnickiego“, odbywające się w dniach 3-5 maja 2019 r.

Dodatkowo zapraszamy na 14 wizytę studyjną organizowaną przez HKKNOS pod hasłem „Przez dziki Śląsk: z Zielonej Góry do Katowic“ w dniach 25 sierpnia do 1 września 2019 r.

Ten rok przyniesie ze sobą dwa ważne wydarzenia, na które bardzo się cieszę. Mam nadzieję spotkać się z Wami na co najmniej jednym z tych wydarzeń!

Ralph M. Wrobel
Pierwszy Przewodniczący

Einladung zur JHV 2019 mit Seminar:

Oberschlesien als Drehscheibe der Migration: Der Kreis Neustadt/OS als Beispiel

Datum: 3. - 5. Mai 2019
Seminarort: Haus Oberschlesien, Bahnhofstr. 62, 40883 Ratingen (ggü. OSLM)
Seminarhotel: relexa hotel Ratingen City, Calor-Emag-Straße 7, 40878 Ratingen

---

Wir haben ein begrenztes Kontingent an Zimmern im Hotel relexa hotel Ratingen City, Calor-Emag-Straße 7, 40878 Ratingen, Telefon +49 (0) 21 02 | 16 75 – 0, Email: reservierung.ratingen-city@relexa-hotel.de, <https://www.relexa-hotel-ratingen.de>, reserviert. Falls Sie während der Veranstaltung in Ratingen übernachten möchten, können Sie bis zum 15.04.2019 ein Zimmer im o.g. Hotel zu einem besonders günstigen Preis buchen. Bitte geben sie bei der Buchung "Buchungsnummer 524400 - Reservierung der Historischen Kommission für den Kreis Neustadt/OS" an!!!

Freitag, 3. Mai 2019

bis 17:00 Uhr Anreise der Teilnehmer zum Seminarhotel „relaxa“ in Ratingen
19:00 – 21:00 Gemeinsames Abendessen, Gespräche

Samstag, 4. Mai 2019

08:00 – 09:00 Gemeinsames Frühstück im Seminarhotel
09:00 – 09:30 Fahrt zum Haus Oberschlesien
09:30 – 10:00 Begrüßung der Teilnehmer durch die Veranstalter
10:00 – 11:00 **Erster Seminarblock: Die Migration in Oberschlesiens am Beispiel des Kreises Neustadt/OS im Verlauf der Jahrhunderte**
„Die Bevölkerungsbewegungen im Kreis Neustadt vom Mittelalter bis zur Neuzeit: ein Überblick“ (Prof. Dr. Ralph Wrobel, HKKNOS)
„Eine Region in Bewegung: Migrationsprozesse aus und nach Oberschlesien im 19. und beginnenden 20. Jahrhundert.“ (David Skrabania, M.A., Ruhr-Universität Bochum)
11:00 – 11:30 Kaffeepause
11:30 – 12:30 Besichtigung des Oberschlesischen Landesmuseums, Führung durch Herrn Dr. Vasco Kretschmann
12:30 – 13:30 Mittagspause
14:00 – 15:00 **Zweiter Seminarblock: Vertreibungen nach dem Zweiten Weltkrieg**
„Die Vertreibung der Deutschen aus Oberschlesien nach dem Zweiten Weltkrieg“ (Dr. Gregor Ploch, Bildungswerk St. Otto Zinnowitz, Usedom)
„Die Zuwanderung der polnischen Bevölkerung in den Kreis Neustadt/OS nach dem Zweiten Weltkrieg“ (Dr. Wojciech Dominiak, Regionalmuseum Prudnik)
15:00 – 15:15 Pause

15:15 – 16:30 **Dritter Seminarblock: Bevölkerungsverschiebungen nach dem Zweiten Weltkrieg am Beispiel des Kreises Neustadt/OS und die Erinnerung daran**

„Die ‚Aussiedlungen‘ aus dem Kreis Neustadt/OS in der Zeit der Volksrepublik Polen“ (Andreas Smarzly, HKKNOS)

„Vertreibung. Umsiedlung. Vergangenheit. Die Erinnerung an die Vertreibung der Deutschen und Polen nach dem II Weltkrieg aus zeitgenössischer deutsch-polnischer Perspektive“ (dr Marek Mazurkiewicz, Instytut Politologii Uniwersytetu Opolskiego)

16:15 – 16:45 Kaffeepause

17:00 – 18:30 **Podiumsdiskussion**

„Oberschlesier: Menschen mit Migrationshintergrund? – Identitäten im Vergleich“

Leitung: Dr. Vasco Kretschmann

Diskutanten: Werner Matulla, Gütersloh (Vertriebener Deutscher)
Kazimiera Zator, Prudnik (Neustadt/OS) (Vertriebene Polin, per Skype zugeschaltet)

Roza Zgorzelska, Friedersdorf (Kreis Neustadt/OS) (Daheimgebliebene)

Dr. Achim Himanek, Neuwied (Aussiedler)

Sebastian König, Hardeggen (in Deutschland Nachgeborener)

18:00 – 18:30 Rückfahrt ins Konferenzhotel, Freizeit

19:00 – 21:00 Gemeinsames Abendessen, Gespräche

Sonntag, 5. Mai 2019

08:00 – 09:00 gemeinsames Frühstück, anschl. Abreise der Gäste

09:00 – 13:00 **JAHRESHAUPTVERSAMMLUNG** der Historischen Kommission für den Kreis Neustadt/OS (Ort: Konferenzraum, Haus Oberschlesien)

TOP 1: **Begrüßung durch den 1. Vorsitzenden, Beschlussfähigkeit**

TOP 2: **Berichte**

- Bericht des Vorstandes (Ralph Wrobel und Andreas Smarzly)
- Kassenbericht des Schatzmeisters (Sebastian König)
- Bericht des Webmasters (Christian Sarnes)

TOP 3: **Entlastung der ehem. Schatzmeisterin Rosemarie Matulla-Jablonka**

TOP 4: **Forschungs- und Publikationsprojekte**

- Entzifferung der Landbücher des Herzogtums Oppeln-Ratibor
- Vertreibung aus dem Kreis Neustadt/OS (J. Preisner)
- Aktuelle Forschungsarbeiten

TOP 5: Studienfahrt 2019: **„Durch das wilde Schlesien: Von Grünberg nach Kattowitz“**

TOP 6: **Sonstiges**

13:00 – 14:00 Gemeinsames Mittagessen

anschl. Abreise der Teilnehmer

Förderer: Kulturreferat für Oberschlesien aus Mitteln der Beauftragte der Bundesregierung für Kultur und Medien

Zaproszenie na Walne Zgromadzenie Roczne 2019 połączone z seminarium:

„Górny Śląsk jako centrum migracji na przykładzie powiatu prudnickiego“

Data: 03-05 maja 2019 r
Miejsce: Haus Oberschlesien, Bahnhofstr. 62, 40883 Ratingen (na przeciwko OSLM)
Hotel seminaryjny: relexa hotel Ratingen City, Calor-Emag-Straße 7, 40878 Ratingen

---

Dysponujemy ograniczoną liczbą pokoi hotelowych w relexa hotel Ratingen City, Calor-Emag-Straße 7, 40878 Ratingen, Telefon +49 (0) 21 02 | 16 75 – 0, E-mail: reservierung.ratingen-city@relexa-hotel.de, <https://www.relexa-hotel-ratingen.de>. W przypadku chęci skorzystania z możliwości noclegu w Ratingen prosimy o zgłoszenie do 15.04.2019 r., do ww. terminu pokoje dostępne są po bardzo korzystnej cenie. Podczas rezerwacji proszę podać informację „Numer zamówienia 524400 - rezerwacja Komisji Historycznej Powiatu Prudnickiego“!!!

Piątek, 3 maja 2019 r.

Do godz. 17:00 Przyjazd uczestników do hotelu „relaxa“ w Ratingen
19:00 – 21:00 Wspólna kolacja, rozmowy

Sobota, 4 maja 2019 r.

08:00 – 09:00 Wspólne śniadanie w hotelu
09:00 – 09:30 Przejazd do Domu Śląskiego/ Haus Oberschlesien
09:30 – 10:00 Powitanie uczestników przez organizatorów
10:00 – 11:00 **Pierwszy blok seminaryjny: Migracja na Górnym Śląsku na przestrzeni stuleci na przykładzie powiatu prudnickiego**
„Migracja ludności w powiecie prudnickim od średniowiecza do nowożytności: zarys“ (Prof. dr Ralph Wrobel, HKKNOS)
„Region w podróży: procesy migracyjne z i na Górny Śląsk w XIX w. i na początku XX w.“ (David Skrabania, M.A., Ruhr-Universität Bochum)
11:00 – 11:30 Przerwa na kawę
11:30 – 12:30 Zwiedzanie Muzeum Ziemi Górnośląskiej, oprowadzanie przez pana dr Vasco Kretschmanna
12:30 – 13:30 Przerwa obiadowa
14:00 – 15:00 **Drugi blok seminaryjny: wysiedlenia po II wojnie światowej**
„Wysiedlenia Niemców z Górnego Śląska po II wojnie światowej“ (dr Gregor Ploch, Bildungswerk St. Otto Zinnowitz, Usedom)
„Imigracja polskiej ludności do powiatu prudnickiego po II wojnie światowej“ (dr Wojciech Dominiak, Muzeum Regionalne w Prudniku)
15:00 – 15:15 Przerwa

15:15 – 16:30 **Trzeci blok seminaryjny: Migracje ludności po II wojnie światowej na przykładzie powiatu prudnickiego i ratowanie od zapomnienia**
„Przesiedlenia z powiatu prudnickiego w okresie PRL’u” (Andreas Smarzly, HKKNOS)
„Wypędzenie. Przesiedlenie. Przeszłość. Wypędzenie Niemców i Polaków po II wojnie światowej widziane z dzisiejszej polsko- niemieckiej perspektywy” (dr Marek Mazurkiewicz, Instytut Politologii Uniwersytetu Opolskiego)

16:15 – 16:45 Przerwa na kawę

17:00 – 18:30 **Dyskusja**

„Górnoślązacy: ludzie z tłem migracyjnym? - Porównanie tożsamości“

Prowadzenie: Dr Vasco Kretschmann

Uczestnicy dyskusji: Werner Matulla, Gütersloh (wypędzony Niemiec)
Kazimiera Zator, Prudnik (wypędzona Polka, połączenie przez Skype)
Róża Zgorzelska, Biedzychowice (pozostała na Śląsku)
Dr Achim Himanek, Neuwied (emigrant)
Sebastian König, Hardegsen (pokolenie urodzone w Niemczech)

18:00 – 18:30 Powrót do hotelu, czas wolny

19:00 – 21:00 Wspólna kolacja, rozmowy

Niedziela, 5 maja 2019 r.

08:00 – 09:00 Wspólne śniadanie, następnie odjazd gości

09:00 – 13:00 **Roczne Walne Zgromadzenie** Komisji Historycznej Powiatu Prudnickiego (miejsce: sala konferencyjna, Haus Oberschlesien/Dom Górnośląski)

TEMAT 1: **Przywitanie przez pierwszego przewodniczącego, kworum**

TEMAT 2: **Sprawozdania**

- Sprawozdanie Zarządu (Ralph Wrobel i Andreas Smarzly)
- Sprawozdanie kasowe skarbnika (Sebastian König)
- Sprawozdanie administratora sieci (Christian Sarnes)

TEMAT 3: **Udzielenie absolutorium byłej skarbnik, Rosemarie Matulla-Jablonka**

TEMAT 4: **Publikacje i wydania naukowe**

- Rozszyfrowanie ksiąg ziemskich Księstwa Opolsko-Raciborskiego
- Wypędzenie z powiatu prudnickiego (J. Preisner)
- Obecne prace badawcze

TEMAT 5: Podróż studyjna 2019: **„Przez dziki Śląsk: z Zielonej Góry do Katowic“**

TEMAT 6: **Pozostałe informacje**

13:00-14:00 Wspólny obiad, następnie odjazd uczestników

Wsparcie: Wydział kultury Górnego Śląska ze środków pełnomocnika Rządu Republiki Federalnej Niemiec ds. Kultury i Mediów

Einladung zur Studienfahrt 2019

„Durch das wilde Schlesien: von Grünberg nach Kattowitz“

14. Studienfahrt der Historischen Kommission für den Kreis Neustadt/OS

vom 25. August bis 1. September 2019

Eine Studienfahrt entlang der schlesischen Nord- und Ostgrenze, durch das „grüne“ und „schwarze“ Schlesien, durch traumhafte Landschaften, bezaubernde Landstädtchen sowie das oberschlesische Industrievier.

Sonntag, 25.8.2019 – Anreise nach Schlesien

Anreise von Wadersloh (6:00) über Kassel – Bhf. Wilhelmshöhe (8:00), Erfurt Hbf. (11:00) und Dresden (14:30) nach Schlesien, Zimmerbezug im Schlosshotel Wichelsdorf (Pałac Wiechlice), gemeinsames Abendessen im Hotel.

Montag, 26.8.2019 – Das Grünberger Weinland

Ausflug nach Glogau (Głogów), Stadtbesichtigung (Ruinen der St.-Nikolaus-Kirche, Rathaus und Schloss), Weiterfahrt zum Freilichtmuseum in Ohla bei Grünberg (Zielona Góra), Besichtigung der ländlichen Gebäude aus dem 17. bis 19. Jahrhundert sowie Mittagsfreizeit, anschl. Stadtrundgang in Grünberg (Zielona Góra) mit Rathaus und Ring sowie Palmenhaus auf dem Weinberg, dann Abendessen mit Weinprobe in der Winzerei „Milos“ zusammen mit Mitgliedern des DFK Grünberg, Rückfahrt zum Hotel.

Dienstag, 27.8.2019 – Das Militsch-Trachenberger Grenzland

Hotelwechsel, Weiterfahrt nach Guhrau (Góra), Besichtigung der Fronleichnamskirche, weiter nach Trachenberg (Żmigród), kurzer Stadtrundgang mit Besichtigung der teilsanierten Schlossruine „Hatzfeld“ im alten Schlosspark, Weiterfahrt nach Militsch (Milicz), Mittagspause, anschl. Stadtführung mit Besichtigung der Gnadenkirche zum heiligen Kreuz und Schloss der Familie Maltzan, Weiterfahrt nach Lublinitz (Lubliniec), Zimmerbezug im Schlosshotel Lublinitz (Hotel Zamek Lubliniec) und gemeinsames Abendessen im Hotel.

Mittwoch, 28.8.2019 – Das Kreuzburger und Lublinitzer Land

Ausflug über Bierdzan (Bierdzany), Besichtigung der Schrotholzkerche mit Wandmalereien aus dem 18. Jahrhundert, nach Pitschen (Byczyna), der oberschlesischen Kleinstadt mit einer vollständig erhaltenen, sieben Meter hohen, Stadtmauer, Stadtbummel und Mittagspause, anschl. Besuch der Rekonstruktion einer altslawischen Burg bei Pitschen (Gród Byczyna), zurück über Kreuzburg (Kluczbork) (Kaffeepause) nach Lubetzko (Lubecko), Besichtigung der Pfarrkirche mit gotischen Wandmalereien aus dem frühen 15. Jahrhundert, anschließend zurück zum Hotel, gemeinsames Abendessen.

Donnerstag, 29.8.2019 – Das Beuthener Land

Ausflug nach Kaminietz (Kamieniec), Besuch des Schlosses der Grafen von Stolberg und der Wehrkirche, weiter nach Beuthen (Bytom), kleiner Stadtbummel und Mittagspause, anschl. nach Beuthen-Miechowitz (Miechowice), Besichtigung des „Friedenshortes“ der „Mutter Eva“ von Tiele-Winckler, anschl. Besichtigung des Wallfahrtsortes Deutsch Piekar (Piekary Śląskie) und Rückfahrt zum Hotel, gemeinsames Abendessen im Hotel.

Freitag, 30.8.2019 – Das „Dreikaisereck“

Hotelwechsel, Weiterfahrt nach Kattowitz (Katowice), Besichtigung des Schlesischen Museums (Muzeum Śląskie), anschl. Stadtbummel vorbei am Stadttheater (1907), der Christkönigskathedrale (1927/39) etc., Mittagspause, weiter nach Nickischschacht (Nikiszowiec), einer typischen oberschlesischen Arbeitersiedlung, kurzer Rundgang, und nach Myslowitz (Mysłowice) ans „Dreikaisereck“. Dann weiter nach Neustadt/OS (Prudnik), Zimmerbezug im Hotel Oaza, gemeinsames Abendessen.

Samstag, 31.8.2019 – Neustadt ODER Die Neustädter Gebirgsecke

Heute können Sie ENTWEDER den Tag alleine in Neustadt/OS genießen, ODER an unserer Rundfahrt in die „Oberschlesische Gebirgsecke“ teilnehmen: Ausflug nach Ziegenhals (Głuchołazy), Stadtrundgang mit Besuch der St. Laurentius-Kirche, anschl. weiter nach Zuckmantel (Złate Hory, Tschechien), Stadtbummel und Besuch des Stadtmuseums (Městské muzeum) mit Ausstellung zum Goldbergbau in der Region, zurück über den Wallfahrtsort Maria Hilf (Panna Maria Pomocná) nach Neustadt/OS (Prudnik); für ALLE ab 17:00 Uhr: „Festabend“ mit den Freunden der Historischen Kommission aus dem ehem. Kreis Neustadt.

Sonntag, 1.9.2019 – Rückfahrt nach Deutschland

Ab 7:00 Uhr Rückfahrt über Dresden, Erfurt und Kassel nach Wadersloh.

Leistungen:

- Anreise im bequemen Reisebus von Wadersloh, Kassel, Erfurt und Dresden. Weitere Zustiegstellen auf Anfrage.
- Unterbringung mit Halbpension in exklusiven Schlosshotels, zweimal im Schloss Wichelsdorf (Pałac Wiechlice) bei Glogau, dreimal im Hotel Schloss Lublinitz (Hotel Zamek Lubliniec) sowie zweimal im Hotel Oaza (in Neustadt/OS – Prudnik) in Oberschlesien.
- Alle Ausflüge, Vorträge und Führungen durch Experten, alle Eintritte.
- Reiserücktritts- und Reisekrankenversicherung.

Preis:

799,00 Euro p.P. im DZ

150,00 Euro Einzelzimmerzuschlag

Anmeldung (bis 30.4.2019) bei:

Historische Kommission für den Kreis Neustadt/OS

c/o Prof. Dr. Ralph Wrobel, Martinskloster 13, 99084 Erfurt

ralph.wrobel@hkknos.de

Zaproszenie na podróż studyjną 2019:

„Przez dziki Śląsk: z Zielonej Góry do Katowic“

14 wizyta studyjna Komisji Historycznej Powiatu Prudnickiego

w terminie od 25 sierpnia do 1 września
2019 r.

Podróż studyjna wzdłuż północnej i
wschodniej granicy Śląska, przez "zielony" i "czarny" Śląsk, przez piękne krajo-
brazy, urokliwe miasta i górnośląski re-
gion przemysłowy.

Niedziela, 25.8.2019 - przyjazd na Śląsk

Przejazd z Wadersloh (6:00) przez Kassel - dworzec Wilhelmshöhe (8:00), Erfurt Hbf. (11:00) i
Drezno (14:30) na Śląsk, zajęcie pokoi w Pałacu Wiechlice, wspólna kolacja w hotelu.

Poniedziałek, 26.8.2019 - Zielonogórski rejon winny

Wyjazd do Głogowa, zwiedzanie miasta (ruiny kościoła św. Mikołaja, ratusz i zamek),
przejazd do Muzeum Etnograficznego w Zielonej Górze-Ochli, zwiedzanie ekspozycji z XVII do
XIX w. oraz czas wolny na obiad, następnie spacer po Zielonej Górze ze zwiedzaniem ratusza i
ryнку oraz palmiarni na Winnym Wzgórzu, następnie kolacja połączona z degustacją wina w
winnicy „Milos” wspólnie z członkami koła DFK w Zielonej Górze, powrót do hotelu.

Wtorek, 27.8.2019 - Pogranicze milicko-źmigrodzkie

Zmiana hotelu, przejazd do Góry, zwiedzanie kościoła Bożego Ciała, następnie przejazd do
Żmigrodu, krótki spacer po mieście ze zwiedzaniem częściowo odrestaurowanej ruiny pałacu
Hatzfeldów w starym parku, przejazd do Milicza, przerwa obiadowa, następnie spacer po
mieście ze zwiedzaniem kościoła łaski pw. św. Krzyża i pałacu Maltzanów, przejazd do
Lublińca, zajęcie pokoi w Hotel Zamek w Lublińcu, wspólna kolacja w hotelu.

Środa, 28.8.2019 - Kluczbork i Lubliniec

Przejazd do Bierdzan, zwiedzanie kościółka drewnianego z malowidłami ściennymi z XVIII
wieku, następnie przejazd do Byczyny, górnośląskiego miasteczka z zachowanymi,
siedmiometrowymi murami miejskimi, krótki czas wolny na obiad, następnie zwiedzanie
zrekonstruowanego grodu w Byczynie, przejazd przez Kluczbork do Lubecka, zwiedzanie
kościółka parafialnego z gotyckimi malowidłami ściennymi z początku XV wieku, następnie
powrót do hotelu, wspólna kolacja.

Czwartek, 29.8.2019 - Bytom i okolice

Przejazd do Kamieńca, zwiedzanie pałacu Stolbergów oraz kościoła obronnego, przejazd do
Bytomia, krótki spacer po mieście i przerwa obiadowa, następnie przejazd do Bytomia-
Miechowic, zwiedzanie „Ostoi Pokoju” przy ulicy Matki Ewy założonej przez rodzinę Tiele-

Winckler, następnie zwiedzanie sanktuarium w Piekarach Śląskich i powrót do hotelu, wspólna kolacja w hotelu.

Piątek, 30.8.2019 - „Trójkąt Trzech Cesarzy“

Zmiana hotelu, przejazd do Katowic, zwiedzanie Muzeum Śląskiego, następnie spacer po mieście: Teatr miejski (1907), Archikatedra Chrystusa Króla (1927/39) itp., przerwa obiadowa, następnie przejazd do Nikiszowca, typowego górnośląskiego osiedla robotniczego, krótki spacer i przejazd do Mysłowic w okolice „Trójkąta Trzech Cesarzy“. Następnie przejazd do Prudnika, zajęcie pokoi w hotelu Oaza, wspólna kolacja.

Sobota, 31.8.2019 - Prudnik LUB zakątek górski w okolicy Prudnika

W tym dniu można ZDECYDOWAĆ o sposobie spędzenia wolnego czasu na samodzielnym zwiedzaniu Prudnika LUB TEŻ objazdowej wycieczce wokół zakątków górskich Prudnika: wyjazd do Głuchołaz, spacer ze zwiedzaniem kościoła św. Wawrzyńca, następnie przejazd do Złatych Hor w Czechach, spacer po mieście ze zwiedzaniem muzeum miejskiego - Městské muzeum - prezentującego wystawę dotyczącą wydobycia złota w regionie, powrót przez sanktuarium Panna Maria Pomocná do Prudnika, dla WSZYSTKICH od godz. 17:00 uroczysta kolacja z przyjaciółmi Komisji Historycznej Powiatu Prudnickiego.

Niedziela, 1.9.2019 - powrót do Niemiec

Od godz.: 7:00 powrót przez Drezno, Erfurt i Kassel do Wadersloh.

Świadczenia:

- Przejazd wygodnym autokarem z Wadersloh, Kassel, Erfurtu i Drezna. Dalsze miejsca wsiadania na żądanie.
- Zakwaterowanie z niepełnym wyżywieniem w ekskluzywnych hotelach zamkowych, dwukrotnie w Pałacu Wiechlice koło Głogowa, trzykrotnie w Hotelu Zamek w Lublińcu i dwukrotnie w Hotelu Oaza w Prudniku na Górnym Śląsku.
- Wszystkie wycieczki, wykłady i wycieczki z przewodnikiem, wszystkie wstępy.
- Ubezpieczenie kosztów rezygnacji z podróży i ubezpieczenie zdrowotne podróży.

Cena:

799,00 euro za osobę w pokoju dwuosobowym

150,00 euro dopłaty za pokój jednoosobowy

Zgłoszenie (do 30.4.2019 r.):

Komisja Historyczna Powiatu Prudnickiego

c/o Prof. Dr Ralph Wrobel, Martinskloster 13, 99084 Erfurt

ralph.wrobel@hkknos.de

Neuerscheinung 2018:

Oberschlesisches Dorfleben über 100 Jahre im Bild – Historische Fotografien aus Körnitz

Das Buch enthält eine Auswahl von 620 historischen Fotos aus dem 20. Jahrhundert. Es gliedert sich in die folgenden Themenbereiche, denen jeweils ein Erläuterungstext vorangestellt ist: Dorfansichten, Trachten, Familien, Kinder, Lebensstationen (Erstkommunion, Hochzeiten, Beerdigungen), Schulleben, Kindergarten, Lehrer und Schüler, Ausflüge und Veranstaltungen, Arbeit, Feierabend & Freizeit, Fußball, Motorisierung, Kirche und religiöses Leben, Messdiener, Kirchenchor & Orchester, In verschiedenen Uniformen und In die weite Welt. Die Arbeit wird ergänzt durch ein Vorwort des ersten Vorsitzenden der HKKNOS, Prof. Wrobel, einem kurzen Text zur Geschichte der Fotografie der aus Körnitz stammendes Schriftstellerin Frau Anna Myszyńska, einen siebenseitigen Einleitungstext und ein Verzeichnis aller im Buch vorkommenden Familiennamen.

Umschlag: Hardcover, Format: DIN A 4, Papier: Kreide/weiß, Seitenzahl: 297, Gewicht: 1.400 Gramm, Verlag: Solpress-Verlag, Oppeln

Das Buch kann zum Preis von 10,00 Euro plus Porto und Verpackung bestellt werden beim Vorstand: ralph.wrobel@hkknos.de oder andreas.smarzly@hkknos.de

---

Nowości 2018:

Stulecie życia wiejskiego na Górnym Śląsku w obiektywie - historyczne fotografie z Kórnicy

Książka zawiera wybór 620 zdjęć historycznych z XX wieku. Jest ona podzielona na następujące obszary tematyczne, z których każdy poprzedzony jest tekstem wyjaśniającym: panorama wsi, tradycyjne stroje, rodzina, dzieci, stacje życia (Pierwsza Komunia Święta, wesela, pogrzeby), życie szkolne, przedszkole, nauczyciele i uczniowie, wycieczki i imprezy, praca, wieczór i czas wolny, piłka nożna, motoryzacja, życie kościelne i religijne, służba ołtarza, chór i orkiestra kościelna, w różnych mundurach i w szeroki świat. Książka została uzupełniona o siedmiostronicowe wprowadzenie, spis nazwisk występujących w książce, a także słowo wstępne pierwszego przewodniczącego Komisji, prof. Wrobel, a także o krótki tekst dotyczący historii fotografii Anny Myszyńskiej, pisarki pochodzącej z Kórnicy.

Okładka: twarda, Format: DIN A 4, Papier: kredowy/biały, Ilość stron: 297, Waga: 1.400 gram, Wydawnictwo: Solpress, Opole

Książkę można nabyć w cenie 10,00 Euro plus koszty przesyłki i opakowania pod adresem: ralph.wrobel@hkknos.de lub andreas.smarzly@hkknos.de

Angebot zur Subskription:

Quellen und Darstellungen zur Personengeschichte des östlichen Europa:

Band 4:

Klaus Liwowsky Schlesische Militärkirchen- bücher

Herausgegeben im Auftrag der Arbeitsgemeinschaft ostdeutscher Familienforscher von Peter Bahl in Verbindung mit Joachim Bahlcke, Victor Dönninghaus, Bernhart Jähmig, Wolfgang Kessler, Klaus Neitmann, Ulrich Schmilewski, Stefan Sienell und Joachim Zdrenka.

Dieses umfassende Nachschlagewerk weist den aktuellen Stand ebenso wie früher vorhanden gewesene Militärkirchenbücher aller zwischen 1741 und 1868 / 1945 in der preußischen Provinz Schlesien stationiert gewesenen Truppen und dortigen Garnisonen nach. Es basiert auf einer detailgenauen Überprüfung der in der Literatur und im Internet vielfach unzuverlässigen Angaben und erlaubt u. a. erstmals eine eindeutige Zuweisung der Bücher zu einzelnen Truppen einerseits und Garnisonen andererseits. Zusätzlich wird eine Geschichte der Militärkirchenbücher und eine Einführung in deren Besonderheiten geboten. Angesichts der kriegsgeschädigten Quellenlage in Schlesien ist das Buch nicht nur für die Militärgeschichte grundlegend, sondern auch für jede familien- und personengeschichtliche Forschung in zivilen Bereichen. Ein differenziertes Register erschließt die Informationsfülle des Hauptteils.

Subskriptionspreis bis 28. Februar 2019: € 37,00 zzgl. Porto und Versand (anschließend € 52,00) Bestellungen per E-Mail bitte an bahl_peter@yahoo.de

Oferta subskrypcji:

Quellen und Darstellungen zur Personengeschichte des östlichen Europa:

Band/Tom 4:

Klaus Liwowsky Śląskie wojskowe księgi parafialne

Wydany przez Petera Bahla w imieniu Arbeitsgemeinschaft ostdeutscher Familienforscher (Grupa Robocza Genealogów Wschodniemieckich) we współpracy z Joachimem Bahlcke, Victorem Dönninghausem, Bernhartem Jähmigiem, Wolfgangiem Kesslerem, Klausem Neitmannem, Ulrichem Schmilewskim, Stefanem Sienellem oraz Joachimem Zdrenką.

Ta obszerna księga referencyjna zawiera informacje o aktualnym stanie i wcześniejszych wojskowych księgach parafialnych wszystkich wojsk i garnizonów stacjonujących w pruskiej prowincji Śląsk w latach 1741-1868 / 1945. Opiera się ona na szczegółowym sprawdzeniu często niewiarygodnych informacji w literaturze i w Internecie, pozwala, między innymi, po raz pierwszy na jednoznaczne przyporządkowanie ksiąg poszczególnym oddziałom i garnizonom. Ponadto zawiera historię wojskowych ksiąg parafialnych oraz wprowadzenie do ich szczegółowych opisów. Ze względu na zniszczone w wyniku działań wojennych na Śląsku źródła, książka ta ma fundamentalne znaczenie nie tylko dla historii wojskowej, ale także dla wszystkich badań nad historią rodzinną i osobistą w obszarach w zakresie historii cywilów. Zróżnicowany rejestr ujawnia bogactwo informacji w części głównej.

Cena dla subskrybentów do 28 lutego 2019 r.: 37 euro plus koszty wysyłki (łącznie 52 euro). Zamówienia prosimy składać e-mailem na adres bahl_peter@yahoo.de

Historische Woche in Oberschlesien

vom 28. Mai bis 1. Juni 2018

Wer glaubt, dass die Erforschung der oberschlesischen Geschichte zumindest von deutscher Seite vor dem Ende steht, wurde Ende Mai 2018 eines anderen belehrt. In der Woche vom 28. Mai bis zum 01. Juni 2018 führte die Historische Kommission für den Kreis Neustadt/OS (HKKNOS) im Rahmen einer „Historischen Woche“ in Oberschlesien intensive Forschungsarbeiten in schlesischen Archiven und eine Reihe von Veranstaltungen durch. Insgesamt acht Mitglieder der HKKNOS reisten aus Deutschland nach Oberschlesien an. Vor Ort trafen zudem zahlreiche in Polen wohnende Mitglieder unseres Vereines zu den Veranstaltungen hinzu. An den Vormittagen vom Montag bis Mittwoch wurden Forschungen in den Staatsarchiven in Oppeln und Breslau, wie auch in verschiedenen Pfarrarchiven, durchgeführt. Spätnachmittags fanden zudem unterschiedlichste historische Vortragsveranstaltungen statt.

Am Dienstag, den 29. Mai, fand spätnachmittags im Kulturhaus in Kerpen ein Vortrag von Prof. Dr. Ralph Wrobel mit dem Titel „750 Jahre Kerpen“ statt. Diese, durch das Regionalmuseum Oberglogau mit dem Direktor und unserem Vereinsfreund Aleksander Devosges-Cuber an der

Spitze organisierte Veranstaltung, zog viele interessierte Einwohner von Kerpen und von außerhalb an. Prof. Wrobel präsentierte anschaulich die beinahe 800-jährige Geschichte des Heimatortes seiner Vorfahren, stellte interessante Ergebnisse seiner Forschungsarbeiten zu dem Thema vor, wie auch noch unerforschte Themenfelder. Insbesondere zu Themengebieten bezüglich der lokalen Geschichte des 20. Jahrhunderts bat er die anwesenden Teilnehmer um Hilfe bei seinen Forschungen, was zahlreiche Rückmeldungen, Diskussionen und regen Informationsaustausch insbesondere seitens der älteren Bewohner des Ortes nach sich zog. Prof. Wrobel versprach, zum 750-jährigen Jubiläum der Ersterwähnung des Dorfes in sechs Jahren, eine Ortschronik fertigstellen zu wollen.

Der folgende Mittwochabend war der Vorstellung des bereits 10. Bandes der Landeskundlichen Schriftenreihe der HKKNOS, dem Buch „Die Altkreise Zülz und Neustadt im Karolinischen Steuerkataster von 1722/26“ gewidmet. Diese Veranstaltung wurde von unseren Freunden des Museums des Neustädter Landes in Neustadt, Dr. Wojciech Dominiak und Herrn Marcin Husak, hervorragend vorbereitet und organisiert. So fanden sich die Mitglieder der HKKNOS aus beiden Ländern, wie auch interessierte Bürger aus der Neustädter und der Zülzer Gegend im großen Raum des Zentrums der Webertraditionen im Museum des Neustädter Landes in Neustadt ein, wo Prof. Wrobel über die Entstehungsgeschichte des Werkes, die Quelle selbst und die mühevolle Arbeit an dem Buch berichtete. Dabei stellte er fest, dass nun, zwei Jahre nach dem Erscheinen des ersten Bandes des Karolinischen Steuerkatasters „Der Altkreis Oberglogau im Karolinischen Steuerkataster von 1722/26“, die HKKNOS diese Quellenpublikation mit einem zweiten Band über die Dörfer der Altkreise Zülz und Neustadt sowie der Stadt Zülz vervollständigt hat. Auch sei

dieser Band in doppelter Hinsicht bemerkenswert. Zum einen vervollständigt er die Angaben zu den Dörfern des ehem. Kreises Neustadt/OS. Zum anderen veröffentlicht die HKNOS damit erstmalig mit Zülz das Steuerkataster einer oberschlesischen Stadt.

Am Fronleichnamstage, Donnerstag, dem 31. Mai, fand ab 15.00 Uhr in Körnitz die Vorstellung des Buches von Andreas Smarzly „Oberschlesisches Dorfleben über 100 Jahre im Bild – Historische Fotografien aus Körnitz“ statt. Die Herausgabe des knapp dreihundert Seiten starken Werkes mit 620 historischen Fotos wurde insbesondere mit finanzieller Unterstützung der Historischen Kommission für den Kreis Neustadt/OS, aber auch seitens des Landratsamtes Krappitz, der Gemeinde Krappitz und der Ortsgemeinde Körnitz herausgegeben. Zudem beschaffte der Ortsgemeinderat, mit dem Ortsvorsteher Ewald Tomala und dem Schuldirektor und Kreistagsmitglied Ryszard Reszczynski an der Spitze, Mittel für die Ausrichtung eines Festes, an dem mehrere hundert Besucher der Veranstaltung mit kostenfreiem schlesischem Kuchen, Kaffee und Grillwürstchen beköstigt wurden. Aufgrund der o.g. finanziellen Unterstützung des Kreises, der Gemeinde und der Ortsgemeinde bekamen alle Einwohner von Körnitz zudem ein Exemplar des Buches kostenlos ausgehändigt. In Anwesenheit u.a. des Bürgermeisters der Stadt- und Gemeinde Krappitz, Herrn Andrzej Kasiura, des Vorstandsmitglieds der Sozial-Kulturellen Gesellschaft der Deutschen im Opperler Schlesien, Frau Zuzanna Donath-Kasiura, des Kreistagsabgeordneten Herrn Georg Mikus, des früheren Gemeindevorstehers von Walzen und unserers Vereinsfreundes Peter Mitschka, des Ortspfarrers Josef Niedziela, unserer Freunde vom Deutschen Freundschaftskreis Körnitz, örtlicher Vereine, zahlreicher Mitglieder der HKNOS, eines Großteils der Einwohner von Körnitz, wie

auch zahlreicher Besucher aus nah und fern, fand beim sommerlichen Wetter ein wunderbares Volksfest statt, an dem das Buch überwältigenden Absatz fand. In kurzen Ansprachen begrüßten Direktor Reszczynski und Bürgermeister Kasiura alle Gäste und hoben die Wichtigkeit und Besonderheit von Publikationen wie dieser hervor, welche für das Kennenlernen der eigenen Geschichte und die Bewahrung und Stärkung der oberschlesischen Identität vom unschätzbaren Wert sei. Prof. Wrobel stellte daraufhin die aktuellen Aktivitäten der HKNOS den Anwesenden vor und Andreas Smarzly berichtete über die rund zwei Jahrzehnte andauernde Sammelarbeit der für das Buch erforderlichen historischen Fotografien, sowie über die Schritte, die letztlich zur Entstehung des Buches führten. Dabei bedankte er sich vor allem für die unermessliche Hilfe, die Andrea Smolarz zur Entstehung des Werkes beigetragen hat, wie auch bei all den edlen Spendern, die ihre privaten Fotoalben für diese Arbeit zur Verfügung gestellt haben. Das wunderbare Fest wurde abgerundet von phantastischen Auftritten der Schulkinder aus Körnitz, welche Lieder und Gedichte in deutscher, polnischer und oberschlesischer Sprache vortrugen, wie auch des Gesangsvereins „Körnitzer Stimme“, der mit traditionellen und neuen Liedern das Fest zusätzlich bereicherte.

Parallel zu der Veranstaltung in Körnitz fand in Friedersdorf eine Veranstaltung unserer Vereinsfreundin, des Vorstands-

mitglieds der Sozial-Kulturellen Gesellschaft der Deutschen im Opperländer Schlesien, Róża Zgorzelska, und von Dr. Wojciech Dominiak vom Museum des Neustädter Landes statt, während welcher das Buch „Ein Blick durch die Gardine. Multikulturalität Oberschlesiens am Beispiel des Neustädter und des Leobschützer Kreises“ vorgestellt wurde. An diesem Werk, das nun in seiner zweiten Auflage zweisprachig erschienen ist, haben auch Prof. Ralph Wrobel und Andreas Smarzly als Autoren mitgewirkt.

Den krönenden Abschluss fand die „Historische Woche“ der HKKNOS mit der Konferenz zum Thema „Oberschlesischer Landadel an der Schwelle zur Neuzeit: Herkunft, Bedeutung und Niedergang (1428 – 1648)“. Die Konferenz, welche die HKKNOS gemeinsam mit dem Regionalmuseum von Oberglogau durchführte, fand am Freitag, dem 01. Juni im großen Sitzungssaal des Museums, im ehemaligen Stockhausturm statt. Die Reihe eröffnete Herr Kamil Adamus vom Diözesanmuseum in Oppeln mit einem Referat zum Thema „Herzog Bolko V. und die Hussitenbewegung in Schlesien“. Anschaulich stellte er das Leben, das familiäre Umfeld und vor allem das politische Wirken des Fürsten von Oberglogau, Oppeln und Ratibor vor. Unter dem Aspekt „Herkunft des ober-schlesischen Landadels“ hielt Dr. Joachim Himanek (HKKNOS) den Vortrag „Die Familie Larisch: Von Gläsen über Ellguth nach Karwin“. Dr. Himanek konnte dabei den Anwesenden der Wissenschaft bisher unbekannte Dokumente präsentieren, die er im Staatsarchiv Brunn gefunden hatte und die ein neues Licht auf die Geschichte des o.g. Adelsgeschlechtes werfen, welches im Mittelalter die ersten Vögte von Oberglogau stellte und später in die höchsten Ränge des Reichsadels avancierte. Mit dem Vortrag „Die Familie Strzela von Dielaw auf Müllmen als Förderer der Reformation“ trug Prof. Dr. Wrobel

(HKKNOS) zur Diskussion über das reformatorische Wirken des ober-schlesischen Landadels bei. Den zahlreich erschienenen Zuhörern, die u.a sogar aus Bayern, wie auch aus Hindenburg in Ostoberschlesien angereist waren, präsentierte Prof. Wrobel Hinweise auf ein deutlich stärkeres Vordringen der Reformation im Oberschlesien links der Oder als allgemein bisher angenommen worden war.

Nach der Mittagspause hielten Andreas Smarzly (HKKNOS) und der Direktor des Regionalmuseums von Oberglogau Aleksander Devosges-Cuber ihre Vorträge über die regionale und überregionale Bedeutung des ober-schlesischen Landadels. In seinem Vortrag „Die Familie Lassota von Steblau und ihre politische Wirkung auf regionaler wie internationaler Ebene“ stellte Andreas Smarzly den Teilnehmern der Konferenz mit dem Kanzler Nikolaus Lassota von Steblau und dem kaiserlichen Diplomaten Erich Lassota von Steblau zwei Mitglieder des genannten Geschlechtes vor, die eng mit dem oberglogauer Land verbunden waren und im 16. Jahrhundert in den Fürstentümern Oppeln und Ratibor wie auch auf dem europäischen Parkett immense politische Wirkung entfaltet haben. Aleksander Devosges Cuber referierte wiederum über die „Oberglogauer Stiftungen von Johann (1514-1584) und Georg Maximilian (um 1547-1607) von Oppersdorff“. Dabei stellte er die dynastischen Verbindungen des Oppersdorffschen Geschlechtes und ihre kulturhistorischen Leistungen dar.

Im letzten Vortragsblock unter dem Oberbegriff „Ausdifferenzierung des oberschlesischen Landadels“ hielt zunächst Frau Ewa Kalbarczyk-Kłak vom National Heritage Institute in Oppeln einen Vortrag zum Thema „Erhaltungszustand von Adelsresidenzen aus dem 16. und 17. Jahrhundert in den südlichen Gebieten des ehemaligen Oppelner Herzogtums“. Die Referentin konzentrierte sich dabei insbesondere auf die im Kreis Neustadt gelegenen Schlösser Wachtel Kunzendorf, Wiese Gräflich und Rosnochau. Sie stellte aber auch die Residenz der Familie von Pruskovsky in Proskau vor. Den letzten Vortrag hielt Peter Ernst (HKKNOS) zum Thema „Die Vertreibung der protestantischen Landadeligen im Zuge der Gegenreformation im Dreißigjährigen Krieg“. Wie er deutlich machte, kam es während des Dreißigjährigen Krieges zu einem Wandel vom militärisch orientierten zu einem verwaltungstechnisch verantwortlichen Landadel. Wirtschaftlich starke und dem katholischen Haus Habsburg nahestehende Familien wie z.B. die von Oppersdorff verdrängten den vom Krieg und der Gegenreformation stärker betroffenen – teilweise protestantischen – Landadel.

Alle Vorträge, Reden und Vorstellungen, sowohl an diesem Tag in Oberglogau, als auch während der Veranstaltungen in Neustadt und in Körnitz wurden von unserer zuverlässigen Agnieszka Skrzypulec absolut professionell konsekutiv in die deutsche bzw. in die polnische Sprache übersetzt. Die diesjährige „Historische Woche“ der HKKNOS fand neben einem großen Interesse seitens der ortsansässigen Bevölkerung auch ein breites Echo in der lokalen Presse. So berichteten alle namhaften Zeitungen und Blätter der Region über unsere Veranstaltungen; wie „Tygodnik Prudnicki“, „Życie Głogówka“, „Tygodnik Krapkowicki“, „Panorama Bialska“, „Nowiny Krapkowickie“ und auch die überregionale Zeitung der Deutschen in

Polen das „Wochenblatt“ oder auch der „Neustädter Heimatbrief“ und „Schlesien heute“. Auch der Sender „Radio Opole“ berichtete über die Veranstaltungen und sendete ein längeres Interview mit Andreas Smarzly. Zu dem begleitete ein dreiköpfiges Team der Produktionsgesellschaft Pro Futura mit der Kamera unsere Veranstaltungen. Dabei wurde eine Kurzreportage über unsere Tätigkeit gedreht, die in der zweisprachigen Sendung „Schlesien Journal“ in den polnischen TV-Sendern: TVP3 Katowice, TV Silesia (TVS) und TVP3 Opole ausgestrahlt wurde und inzwischen auch auf You Tube abrufbar ist.

Zahlreiche Fotos, die von verschiedenen Fotografen anlässlich der „Historischen Wochen“ angefertigt wurden, wie auch einige der erschienenen Presseartikel sind für die Mitglieder der HKKNOS auf unserer Cloud zugänglich.

Somit blicken wir erneut auf eine erfolgreiche Woche in Oberschlesien und eine sehr schöne Zeit mit unseren Mitgliedern und Freunden aus Polen zurück. Vor allem freuen wir uns, dass die Früchte unserer Arbeit von einem breiten Publikum in Schlesien mit einem derart großen Interesse aufgenommen werden. Unvergesslich bleiben aber auch die wunderbaren sommerlichen Abende im Hotel „Salve“ in Oberglogau und im Hotel „Piast“ in Oppeln, wo die Teilnehmer aus Deutschland übernachteten und mit ortsansässigen Freunden, bei leckerer schlesischer Küche, gutem polnischen Bier und bei mehr oder weniger tiefgründigen Gesprächen, die intensiven, arbeitsreichen und ausgefüllten Tage jeweils Revue passieren ließen.

Tydzień historyczny na Górnym Śląsku

od 28.05. do 01.06.2018 r.

Jeśli ktoś myślał, że badania nad historią Górnego Śląska mają się, przynajmniej z perspektywy strony niemieckiej, ku końcowi, pod koniec maja 2018 r. na pewno zmienił zdanie. W tygodniu od 28 maja do 01 czerwca 2018 r. członkowie Komisji Historycznej Powiatu Prudnickiego (HKKNOS) w ramach odbywającego się na Górnym Śląsku „Tygodnia historycznego” prowadzili intensywne prace badawcze w śląskich archiwach oraz zorganizowali liczne spotkania. Z Niemiec na Górny Śląsk przybyło ośmioro członków HKKNOS. Na miejscu spotkali się z licznymi członkami naszego stowarzyszenia mieszkającymi w Polsce. W godzinach przedpołudniowych od poniedziałku do środy włącznie prowadzono badania w archiwach państwowych w Opolu i we Wrocławiu, jak również w licznych archiwach parafialnych. Natomiast późnymi popołudniami organizowano spotkania historyczne o różnej tematyce.

We wtorek, 29 maja, późnym popołudniem w Domu Kultury w Kierpniu odbyło się spotkanie powiązane z wykładem prof. dr. Ralpha Wrobla pod tytułem „750 lat Kierpnia”. Spotkanie, zorganizowane we współpracy z dyrektorem Muzeum Regio-

nalnego w Głogówku i jednocześnie naszym członkiem, Aleksandrem Devosges-Cuberem, przyciągnęło wielu zainteresowanych mieszkańców oraz wiele osób z zewnątrz. Prof. Wrobel zaprezentował prawie 800-letnią historię ojczyzny swoich przodków, przedstawił interesujące wyniki prac badawczych oraz pokazał, jak wiele tematów oczekuje w dalszym ciągu na zbadanie. W szczególności poprosił uczestników spotkania o pomoc w prowadzeniu badań nad historią lokalną w XX wieku, co spowodowało lawinę opowiadanych historii, dyskusji i żywą wymianę informacji, w szczególności ze strony starszych mieszkańców wsi. Prof. Wrobel obiecał prezentację kroniki z okazji rocznicy 750-lecia pierwszej wzmianki miejscowości, która przypada za 6 lat.

Kolejny środowy wieczór poświęcony był prezentacji 10 tomu pism lokalnych „Historyczne powiaty bialski i prudnicki w karolińskim katastrze podatkowym z lat 1722/26”. Spotkanie zostało zorganizowane i przygotowane we współpracy z naszymi przyjaciółmi z Muzeum Ziemi Prudnickiej w Prudniku, dr Wojciechem Dominikiem oraz panem Marcinem Husakiem. Członkowie HKKNOS z obu krajów, jak również zainteresowani mieszkańcy Prudnika, Białej i okolic spotkali się w Centrum Tradycji Tkackich przy Muzeum Ziemi Prudnickiej w Prudniku, gdzie prof. Wrobel opowiadał o historii powstania, o źródle stanowiącym podłoże do napisania książki oraz o bardzo trudnej pracy nad książką. Zauważył przy tym, że w dwa lata po wydaniu pierwszego tomu katastru podatkowego „Historyczny powiat głogówecki w karolińskim katastrze podatkowym z lat 1722/26”, HKKNOS wydała drugi tom publikacji źródłowej dotyczący wsi w historycznym powiecie bialskim i prudnickim oraz samego miasta Biała. Tom ten jest istotny z dwóch względów. Z jednej strony stanowi uzupełnienie danych dot. wsi z byłego powiatu prudnickiego. Z drugiej

strony HKKNOS opisując miasto Biała po raz pierwszy opisał w katastrze podatkowym miasto na Górnym Śląsku.

W uroczystość Bożego Ciała, w czwartek 31 maja, od godz. 15.00 w Kórnicy miała miejsce prezentacja książki Andreea Smarzlego „Stulecie życia wiejskiego na Górnym Śląsku w obiektywie – Historyczne fotografie z Kórnicy”. Wydanie dzieła liczącego prawie trzysta stron i zawierającego 620 historycznych fotografii było możliwe przy finansowym wkładzie Komisji Historycznej Powiatu Prudnickiego, ale także Starostwa Powiatu Krapkowickiego, Gminy Krapkowice i sołectwa Kórnic. Dodatkowo rada gminy, na czele z sołtysem – Ewaldem Tomalą oraz dyrektorem szkoły i członkiem rady powiatu – Ryszardem Reszczyńskim, pozyskała środki na organizację festynu, podczas którego setki uczestników zostało bezpłatnie poczęstowanych kołaczem śląskim, kawą i kiełbasami z grilla. Z uwagi na wsparcie finansowe powiatu, gminy i wsi wszyscy mieszkańcy Kórnicy otrzymali jeden bezpłatny egzemplarz książki. W obecności min. burmistrza miasta i gminy Krapkowice, pana Andrzeja Kasiury, członka zarządu TSKN na Śląsku Opolskim, pani Zuzanny Donath-Kasiura, radnego powiatu, pana Jerzego Mikusa, byłego wójta Walec i naszego przyjaciela Piotra Miczki, proboszcza Józefa Niedzieli, naszych przyjaciół z DFK w Kórnicy, członków miejscowych stowarzyszeń, licznych członków HKKNOS, wielu mieszkańców Kórnicy oraz odwiedzających z bliska i daleka, odbył się wspólny festyn, podczas którego książka cieszyła się niesamowitym zainteresowaniem. W krótkich przemowach dyrektor Reszczyński oraz burmistrz Kasiura powitali gości i podkreślili istotę prezentowanych publikacji, które stanowią nieoceniony wkład w poznanie własnej historii i zachowanie górnośląskiej tożsamości. Prof. Wrobel opisał uczestnikom spotkania obecną aktywność HKKNOS a Andreas

Smazly przedstawił trwające ponad 20 lat prace nad zbieraniem fotografii niezbędnych do powstania książki, a także opisał działania, które doprowadziły do powstania książki. Podziękował również za nieocenioną pomoc w realizacji dzieła, którą otrzymał ze strony Andrei Smolarz, dziękując także wszystkim fundatorom i sponsorom, którzy do tego celu udostępniili swoje prywatne albumy fotograficzne. Pięknej uroczystości towarzyszyły występy dzieci szkolnych z Kórnicy, które śpiewały piosenki i recytowały wiersze w języku polskim, niemieckim i górnośląskim, a także występ chóru „Körnitzer Stimme”, który swoimi tradycyjnymi i nieco nowocześniejszymi piosenkami uświetnił uroczystość.

Równoległe do uroczystości w Kórnicy jedna z naszych członków, członek zarządu TSKN na Śląsku Opolskim, pani Róża Zgorzelska oraz dr Wojciech Dominiak z Muzeum Ziemi Prudnickiej, zorganizowali w Biedzychowicach imprezę promującą książkę: „Spojrzenie przez gardinkę. Wielokulturowość Górnego Śląska na przykładzie Ziemi Prudnickiej i Głubczyckiej”. Do powstania książki, która w swoim drugim nakładzie została wydana dwujęzycznie, przyczynili się również prof. Ralph Wrobel oraz Andreas Smarzly.

Ukoronowaniem naszego „Tygodnia historycznego” zorganizowanego przez HKKNOS była konferencja na temat: „Ziemiaństwo na Górnym Śląsku u progu ery

nowożytnej: pochodzenie, znaczenie i upadek (1428-1648)”. Konferencja organizowana wspólnie z Muzeum Regionalnym w Głogówku, odbyła się 1 czerwca w dużej sali konferencyjnej muzeum, w byłej baszcie. Konferencję otworzył wykład Kamila Adamusa z Muzeum Diecezjalnego w Opolu referatem pod tytułem: „Książę Bolko V Husyta i ruch husycki na Śląsku”. Przedstawił on życie, otoczenie rodzinne i polityczną działalność księcia głogóweckiego, opolskiego i raciborskiego. W kontekście „pochodzenia ziemiaństwa górnośląskiego” dr Joachim Himanek (HKKNOS) wygłosił wykład pod tytułem: „Ród von Larisch: z Klisina przez Ligotę do Karwiny”. Dr Himanek przedstawił uczestnikom konferencji nieznanne dotychczas dokumenty, które znalazł w Archiwum Państwowym w Brnie, a które rzuciły nowe światło na historię ww. rodu. Ród ten obsadził na stanowiskach pierwszych wójtów w Głogówku i awansował do rangi najwyższej szlachty. Wykładem „Ród Strzela von Diehlau auf Müllmen jako prekursorzy reformacji” prof. dr Wrobel (HKKNOS) wniósł swój wkład w dyskusję dotyczącą działalności reformatorskiej ziemiaństwa górnośląskiego. Licznym uczestnikom spotkania, przybyłym nawet z Bawarii czy też z Zabrza prof. Wrobel wskazał na znacznie szersze rozprzestrzenienie się reformacji na Górnym Śląsku na lewym brzegu Odry niż dotychczas przypuszczano.

Po przerwie obiadowej Andreas Smarzly (HKKNOS) oraz dyrektor Muzeum Regionalnego w Głogówku, Aleksander Devos-

ges-Cuber, zaprezentowali swoje wykłady dotyczące regionalnego i ponadregionalnego znaczenia ziemiaństwa górnośląskiego. Wykład „Ród Lassota von Steblau i jego polityczna działalność na arenie lokalnej i międzynarodowej”, który zaprezentował uczestnikom konferencji Andreas Smarzly, opisywał dwóch najbardziej znanych członków tej rodziny, którymi byli kanclerz Nikolaus Lassota von Steblau oraz dyplomata cesarski Erich Lassota von Steblau, silnie związani z ziemią głogówecką a w XVI w. odgrywający znaczną rolę w polityce księstwa opolsko-raciborskiego, a także na arenie europejskiej. Aleksander Devosges Cuber wygłosił natomiast wykład na temat „Fundacje głogóweckie Jana (1514-1584) i Jerzego Maksymiliana (1547-1607) von Oppersdorff.” Pokazał on dynastyczne powiązania rodu Oppersdorffów i ich osiągnięcia kulturalno-historyczne.

W ostatnim bloku wykładów dotyczącym „Zróżnicowania ziemiaństwa górnośląskiego” pani Ewa Kalbarczyk-Kłak z Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Opolu wygłosiła wykład na temat „Stan zachowania rezydencji ziemiańskich z XVI i XVII w. na południowych terenach byłego księstwa opolskiego”. Wykładowczyni skoncentrowała się w szczególności na zamkach w Trzebinie, w Łące Prudnickiej oraz Rozkoczkowie. Przedstawiła również rezydencję rodu von Pruskovsky z Prószkowa. Ostatnim wykładowcą był Peter Ernst (HKKNOS) z tematem „Wypędzenie protestanckiego ziemiaństwa w świetle kontrreformacji w wojnie 30-letniej”. Jak zaznaczył, podczas wojny trzydziestoletniej doszło do zmiany charakteru ziemiaństwa ze zorientowanego militarnie do ziemiaństwa odpowiedzialnego administracyjnie i politycznie. Rody ekonomicznie silne i podległe katolickim Habsburgom, jak np. ród von Oppersdorff, wypędziły ziemiaństwo – częściowo protestanckie – silnie dotknięte wojnami i skutkami kontrreformacji.

Wszystkie wykłady, przemowy i referaty, wygłaszane zarówno w Głogówku, jak również podczas spotkania w Prudniku oraz Kórnicy, w sposób absolutnie profesjonalny tłumaczyła konsekwentnie zarówno na, jak i z języka niemieckiego pani Agnieszka Skrzypulec. Tegoroczny „Tydzień historyczny” oprócz dużego zainteresowania lokalnej społeczności cieszył się również zainteresowaniem ze strony lokalnych mediów. Wszystkie znaczące gazety i periodyki z regionu, jak „Tygodnik Prudnicki”, „Życie Głogówka”, „Tygodnik Krapkowicki”, „Panorama Bialska”, „Nowiny Krapkowickie”, ponadregionalnie ukazujący się „Wochenblatt”, „Neustädter Heimatbrief” i „Schlesien heute” oraz nagłośniła „Radio Opole” relacjonowały ww. wydarzenia. Trzyosobowy zespół agencji produkcyjnej Pro Futura towarzyszył nam ze swoją kamerą. Zrealizowano krótki reportaż dotyczący naszej działalności, pokazany później w dwujęzycznym programie „Schlesien Journal” w TV: TVP3 Katowice, TV Silesia (TVS) i TVP3 Opole. Obecnie dostępny jest również tutaj.

Wiele fotografii wykonanych z okazji „Tygodnia historycznego”, jak również niektóre artykuły prasowe dostępne są dla członków HKKNOS również na naszej chmurze.

W ten sposób z przyjemnością spoglądamy na miniony już tydzień historyczny zakończony sukcesem i wspólnie spędzonym czasem z naszymi członkami i przyjaciółmi w Polsce. Przede wszystkim cieszymy się, że owoce naszej pracy zostały z dużym zainteresowaniem przyjęte przez szerokie grono odbiorców na Górnym Śląsku. Niezapomniane pozostaną również wspólnie spędzone wieczory w hotelu „Salve” w Głogówku i w hotelu „Piast” w Opolu, w których to goście z Niemiec nocowali i spotykali się przy smacznym śląskim cieście i dobrym polskim piwie, prowadząc żywe rozmowy o emocjach towarzyszących podczas intensywnie spędzonego dnia.

Internet-Links/ Linki:

www.youtube.com/watch?v=YDGd4QhBsTQ

<http://wochenblatt.pl/es-gibt-noch-viel-zu-erforschen-video/>

<http://terazprudnik.pl/2018/05/30/kopalnia-informacji-w-bialsko-prudnickim-katastrze-karolinskim/>

[http://terazprudnik.pl/2018/06/02/hkknos/ O górnośląskim ziemiaństwie i jego siedzibach](http://terazprudnik.pl/2018/06/02/hkknos/O_gornoślaskim_ziemiaństwie_i_jego_siedzibach)

<https://www.facebook.com/media/set/?set=a.1570614366394871.1073741905.244249939031327&type=1&l=a9c1011183>

https://www.facebook.com/pg/kornica1/photos/?tab=album&album_id=858189867712662

https://www.facebook.com/pg/%C5%BBycie-G%C5%82og%C3%B3wka-586981721436483/photos/?tab=album&album_id=1266541160147199

Herausgeber:

Historische Kommission für den Kreis Neustadt/Oberschlesien e.V.

Komisja Historyczna powiatu prudnickiego

p.Adr. Ralph Wrobel, Martinskloster 13, 99084 Erfurt

ralph.wrobel@hkknos.de – www.hkknos.de

Bankverbindung:

Sparkasse Gütersloh Kto.-Nr. 8014467, BLZ 478 500 65

IBAN: DE70 4785 0065 0008 0144 67

SWIFT-BIC: WELADED1GTL